

Testowanie hipotez i estymacja w sytuacji populacji skończonego rozmiaru

Kinga Kurowska
promotor: dr inż. Andrzej Giniewicz

Wydział Matematyki
Politechnika Wrocławska

Wrocław, 23.01.2017r.

Spis treści

- 1 Schemat pobierania obserwacji
 - Nieskończona populacja
 - Skończona populacja
 - Porównanie rozkładów
- 2 Przedstawienie testów
 - Sformułowanie problemu
 - Testy ze skończoną poprawką
 - Test bez skończonej poprawki
- 3 Analiza testów
 - Porównanie testów ze skończoną poprawką
 - Porównanie testu bez skończonej poprawki Zb z testem E
- 4 Wnioski
- 5 Bibliografia

Schemat pobierania obserwacji - nieskończona populacja

Pobieranie obserwacji to losowanie ze zwracaniem. Próbka pochodzi z rozkładu Bernoulliego o funkcji prawdopodobieństwa danej wzorem

$$b(k; n, p) = P(X = k) = \binom{n}{k} p^k (1 - p)^{n-k}, \quad 0 \leq k \leq n, \quad (1)$$

gdzie n to rozmiar próbki, a p prawdopodobieństwo sukcesu.

Schemat pobierania obserwacji - skończona populacja

Pobieranie obserwacji to losowanie bez zwracania. Próbka pochodzi z rozkładu hipergeometrycznego o funkcji prawdopodobieństwa danej wzorem.

$$h(k; n, M, N) = P(X = k) = \frac{\binom{M}{k} \binom{N-M}{n-k}}{\binom{N}{n}}, \quad L \leq k \leq U, \quad (2)$$

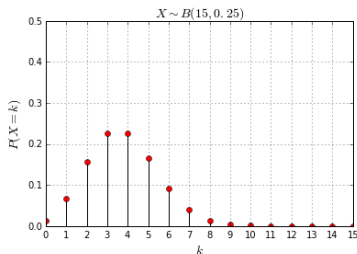
gdzie

$$L = \max\{0, M - N + n\}, \quad U = \min\{n, M\}. \quad (3)$$

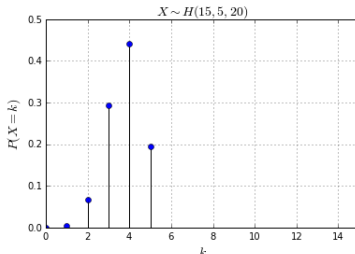
Przy czym n to wielkość próbki, M liczba elementów z badaną cechą, a N to rozmiar populacji.

Porównanie rozkładów

Założmy, że jest grupa 20 osób, które są chore na jakąś bardzo rzadką chorobę oraz że 25% z nich ma szansę na wyzdrowienie. Chcemy dowiedzieć się, ile osób spośród przebadanych może wyzdrowieć. Weźmy 2 różne próbki o wielkościach n równych odpowiednio 15 i 20.

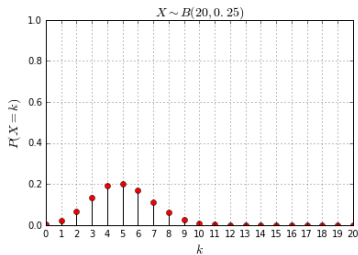
(a)

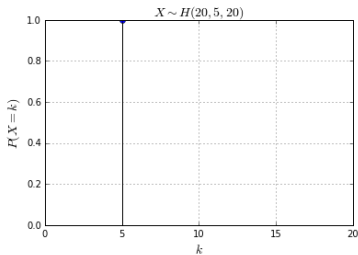
(b)

Rys. Funkcje prawdopodobieństwa $b(k; 15, 0.25)$ oraz $h(k; 15, 5, 20)$

Porównanie rozkładów

(a)

(b)

Rys. Funkcje prawdopodobieństwa $b(k; 20, 0.25)$ oraz $h(k; 20, 5, 20)$

Przedstawienie testów

Sformułowanie problemu

X_1 i X_2 - niezależne zmienne losowe. Wartości obserwacji oznaczmy k_1 i k_2 oraz proporcje w obserwacjach p_1 i p_2 . Interesuje nas testowanie

$$H_0: p_1 = p_2 \quad \text{przeciwko} \quad H_1: p_1 \neq p_2. \quad (4)$$

Unormowana statystyka testowa to

$$Z_{X_1, X_2} = \frac{X_1/n_1 - X_2/n_2}{\sqrt{V_{X_1, X_2}}}, \quad (5)$$

gdzie V_{X_1, X_2} to estymator wariancji rozkładu zmiennej losowej $X_1/n_1 - X_2/n_2$, pod warunkiem prawdziwości H_0 , w połączonej próbie.

Testy ze skończoną poprawką

Rozważmy zmienne losowe:

$$X_1 \sim \mathcal{H}(n_1, M_1, N_1), \quad X_2 \sim \mathcal{H}(n_2, M_2, N_2). \quad (6)$$

Proporcje są równe $p_1 = M_1/N_1$, $p_2 = M_2/N_2$. Wariancja rozkładu $X_1/n_1 - X_2/n_2$ pod warunkiem $p_1 = p_2$ w połączonej próbie jest równa

$$V_{X_1, X_2} = \left(\frac{N_1 - n_1}{n_1(N_1 - 1)} + \frac{N_2 - n_2}{n_2(N_2 - 1)} \right) \left(\frac{X_1 + X_2}{n_1 + n_2} \right) \left(1 - \frac{X_1 + X_2}{n_1 + n_2} \right). \quad (7)$$

Test Z

Zakładamy, że rozważana statystyka $Z_{X_1, X_2} \sim \mathcal{N}(0, 1)$, pod warunkiem prawdziwości H_0 . Wtedy p -wartość wyraża się wzorem

$$P(|Z_{X_1, X_2}| \geq |Z_{k_1, k_2}| | H_0) \approx 2(1 - \Phi(|Z_{k_1, k_2}|)), \quad (8)$$

gdzie Φ to dystrybuanta rozkładu $N(0, 1)$.

Test E

Test E opiera się o estymator p -wartości, którą w swoim artykule zaproponowali Krishnamoorthy i Thomson (2002) [1]

$$\begin{aligned}
 P(|Z_{X_1, X_2}| \geq |Z_{k_1, k_2}| | H_0) &\approx \\
 &\approx \sum_{x_1=L_{x_1}}^{U_{x_1}} \sum_{x_2=L_{x_2}}^{U_{x_2}} h(x_1; n_1, \hat{M}_1, N_1) h(x_2; n_2, \hat{M}_2, N_2) \mathbb{1}(|Z_{x_1, x_2}| \geq |Z_{k_1, k_2}|),
 \end{aligned}
 \tag{9}$$

przy czym $\hat{p} = (k_1 + k_2)/(n_1 + n_2)$, $\hat{M}_i = [N_i \hat{p}]$,
 $L_{x_i} = \max\{0, \hat{M}_i - N_i + n_i\}$ oraz $U_{x_i} = \min\{n_i, \hat{M}_i\}$, $i = 1, 2$.

Test bez skończonej poprawki

Rozważamy zmienne losowe:

$$X_1 \sim \mathcal{B}(n_1, p_1), \quad X_2 \sim \mathcal{B}(n_2, p_2). \quad (10)$$

Wariancja rozkładu $X_1/n_1 - X_2/n_2$ w łącznej próbie, pod warunkiem $p_1 = p_2$ jest równa

$$V_{X_1, X_2} = p(1 - p)(1/n_1 + 1/n_2), \quad (11)$$

przy czym $p = (X_1 + X_2)/(n_1 + n_2)$.

Test Zb

Test Zb jest oparty o estymator p -wartości, który, zgodnie z artykułem Storer i Kim z 1990 roku, jest równy [4]

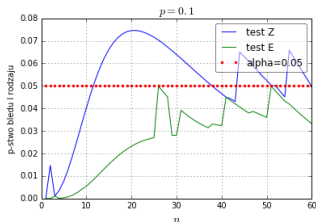
$$P(|Z_{X_1, X_2}| \geq |Z_{k_1, k_2}| | H_0) \approx \sum_{x_1=0}^{n_1} \sum_{x_2=0}^{n_2} b(x_1; n_1, \hat{p}_1) b(x_2; n_2, \hat{p}_2) \mathbb{1}(|Z_{X_1, X_2}| \geq |Z_{k_1, k_2}|), \quad (12)$$

gdzie $\hat{p} = (k_1 + k_2)/(n_1 + n_2)$.

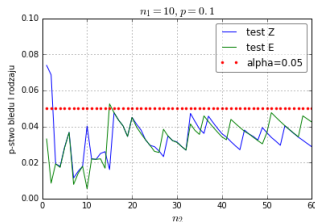
Analiza testów

Porównanie testów ze skończoną poprawką

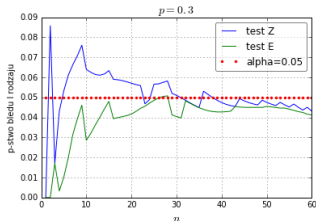
Rys. Prawdopodobieństwo błędu I rodzaju testów Z i E jako funkcja rozmiaru próbki n ; $\alpha = 0.05$; $N_1 = N_2 = 100$

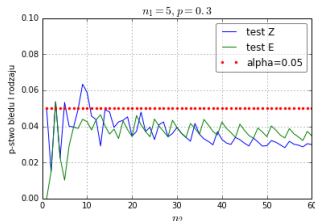
(a)

(b)

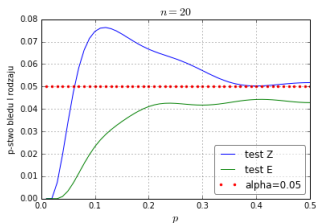

(c)

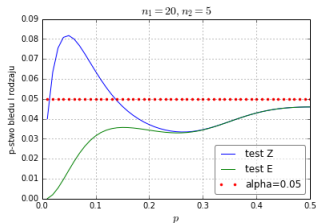

(d)

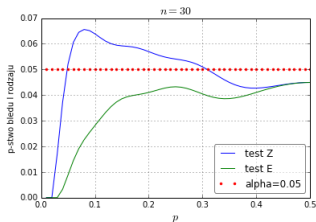
Rys. Prawdopodobieństwo błędu I rodzaju testów Z i E jako funkcja proporcji $p = M_1/N_1 = M_2/N_2$; $\alpha = 0.05$; $N_1 = N_2 = 100$

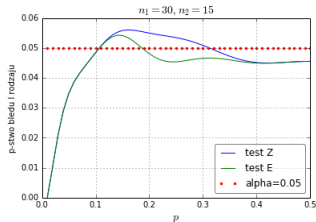
(a)

(b)

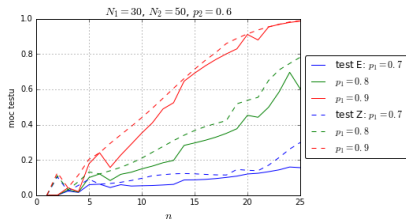

(c)

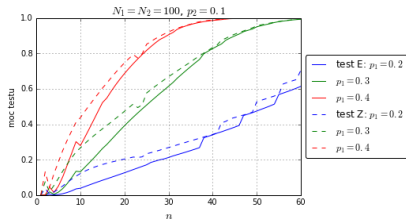

(d)

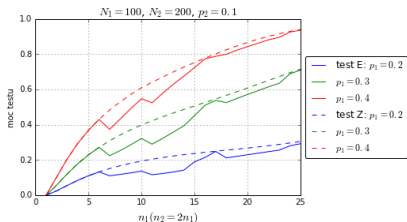
Rys. Moc testów Z i E jako funkcja rozmiaru próbki n

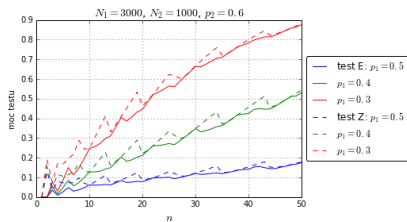
(a)

(b)

(c)

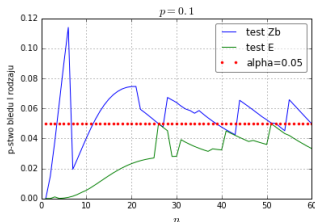

(d)

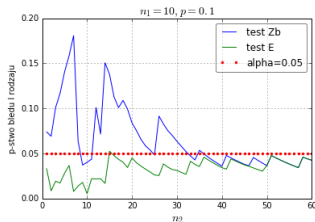
Analiza testów

Porównanie testu bez skończonej poprawki Zb z testem E

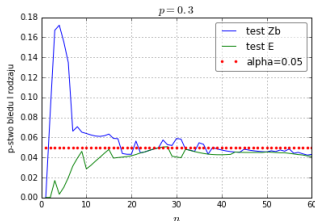
Rys. Prawdopodobieństwo błędu I rodzaju testów Zb i E jako funkcja rozmiaru próbki n ;
 $\alpha = 0.05$; $N_1 = N_2 = 100$

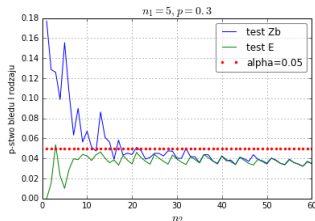
(a)

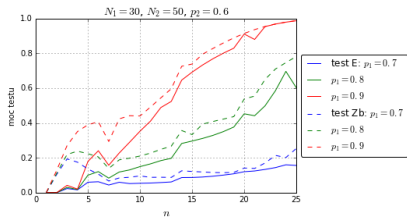
(b)

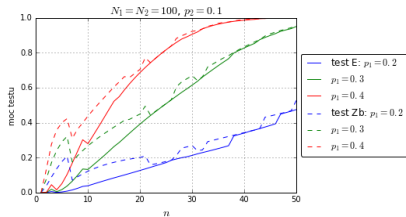
(c)

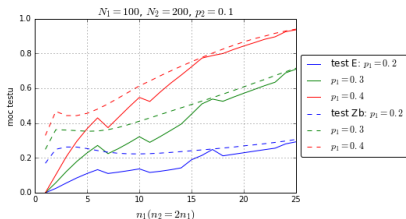
(d)

Rys. Moc testów Zb i E jako funkcja rozmiaru próbki n

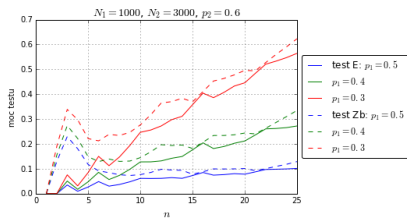
(a)

(b)

(c)

(d)

Wnioski

- Różnica między rozkładem dwumianowym i hipergeometrycznym jest najbardziej widoczna, gdy populacja jest mała.

Wnioski

- Różnica między rozkładem dwumianowym i hipergeometrycznym jest najbardziej widoczna, gdy populacja jest mała.
- Test Z nie utrzymuje poziomu istotności α .

Wnioski

- Różnica między rozkładem dwumianowym i hipergeometrycznym jest najbardziej widoczna, gdy populacja jest mała.
- Test Z nie utrzymuje poziomu istotności α .
- Test Zb również przekracza poziom istotności α , szczególnie dla małych próbek.

Wnioski

- Różnica między rozkładem dwumianowym i hipergeometrycznym jest najbardziej widoczna, gdy populacja jest mała.
- Test Z nie utrzymuje poziomu istotności α .
- Test Zb również przekracza poziom istotności α , szczególnie dla małych próbek.
- Stosowanie testu bez skończonej poprawki w sytuacji małej populacji wiąże się z dużymi błędami.

Wnioski

- Różnica między rozkładem dwumianowym i hipergeometrycznym jest najbardziej widoczna, gdy populacja jest mała.
- Test Z nie utrzymuje poziomu istotności α .
- Test Zb również przekracza poziom istotności α , szczególnie dla małych próbek.
- Stosowanie testu bez skończonej poprawki w sytuacji małej populacji wiąże się z dużymi błędami.
- Test E jest dobry w przypadku małej populacji.

Bibliografia

- K. Krishnamoorthy, J. Thomson. „Hypothesis testing about proportions in two finite populations”. The American Statistician, 56(1):215–222, 2002.
- J. P. Buonaccorsi. „A note on confidence intervals for proportions in finite populations”. The American Statistician, 41(3):215–218, 1987.
- W. Wang. „Exact optimal confidence intervals for hypergeometric parameters”. Journal of the American Statistical Association, 110(512):1491–1499, Dec. 2015.
- B. E. Storer, C. Kim. „Exact properties of some exact test statistics for comparing two binomial proportions”. Journal of the American Statistical Association, 85:146–155, 1990.
- E. L. Lehmann. „Testowanie hipotez statystycznych”. PWN, 1968.